

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-60>

**THE GNOSEOLOGICAL ASPECT OF THE STUDY
OF ENGLISH OCCULT DISCOURSE**

**ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ
АНГЛОМОВНОГО ОКУЛЬТНОГО ДИСКУРСУ**

Tomchakovska Yu. O.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of Foreign
Languages
National University "Odesa Law
Academy"*

Томчаковська Ю. О.

*кандидат філологічних наук,
доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Національний університет
«Одеська юридична академія»*

Tomchakovskiy O. G.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Lexicology and Stylistics of the
English Language
Odesa I. I. Mechnikov National
University
Odesa, Ukraine*

Томчаковський О. Г.

*кандидат філологічних наук,
доцент,
доцент кафедри лексикології
і стилістики англійської мови
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Дискурс, як вид непрямой комунікації, є предметом багатьох галузей наукового знання: філософського, психологічного, лінгвістичного, культурологічного тощо, що відносить відповідні дослідження до міждисциплінарних. У презентованій роботі ми пропонуємо розгляд окультного дискурсу у трьох аспектах: онтологічному (*що таке окультний дискурс*: жанрові, лексичні, стилістичні та прагматичні особливості окультного дискурсу), гносеологічному (*що суспільство знає про окультний дискурс*: гіперконцепт OCCULTISM та його складові концепти ALCHEMY, ASTROLOGY, MAGIC) та аксіологічному (*як суспільство ставиться до окультного дискурсу*: оцінні характеристики окультизму в англійському мовленні). На наш погляд, такий різноаспектний аналіз мовного та мовленнєвого проявів феномену окультизму сприятиме всебічному висвітленню його власних характеристик та його сприйняття англомовним суспільством.

Мета даної роботи – висвітлити гносеологічний аспект дослідження англомовного окультного дискурсу, який розглядається як

гіперконцепт OCCULTISM, що містить такі складові концепти – ALCHEMY, ASTROLOGY, MAGIC.

Концепт є стрижневим елементом у понятійному апараті людської свідомості, він являє собою універсальне явище складного характеру [2]. Не підлягає сумніву той факт, що існують концепти, настільки тісно пов'язані один з одним, що сфери їх понять можуть перетинатися, конкретизуючи та доповнюючи одне одного. Такі складні явища доречно називати гіперконцептами через їх тісні асоціативні та диференціальні зв'язки між спорідненими компонентами. Подібні явища становлять особливий інтерес для дослідника, оскільки вони відкривають широкі перспективи розкриття глибинної універсальності понятійного апарату [3].

Під концептом розуміємо ментальний комплекс, певним чином організовану різносубстратну одиницю знань, яка є включеною до свідомості людини та її колективне несвідоме. До складу ментально-психонетичного комплексу О. О. Селіванова включає наступні компоненти: (1) вербалізований компонент мислення, що містить знання про мову, що існують в мовній формі або у вигляді текстової, дискурсивної інформації і які становлять будь-які способи опису світу (наукові, художні, фольклорні), які позначилися на нашій концептуальній моделі; (2) невербалізований компонент мислення (досвідні, образні, математичні знання, знання культури, мистецтва та ін.); (3) образи (гештальти), здатні мати невербальний і вербальний статус; (4) психічні функції: відчуття, інтуїція, трансценденція, які корелюють з мисленням в пізнавальних процесах, в тому числі з використанням мови; (5) рефлексії в ментально-психонетичному комплексі, які ґрунтуються на архетипах колективного несвідомого [1, с. 112–114].

Під час лінгвістичного аналізу використано загальнонаукові методи (*аналіз, порівняння*) та спеціальні лінгвістичні методи: *етимологічний аналіз* – для виявлення мотиваційних ознак концепту, *концептуальний аналіз* – для окреслення понятійного складника досліджуваного концепту за допомогою *дефініційного аналізу*.

У цьому дослідженні зроблено спробу врахувати різні підходи до структурування концепту, зокрема, лінгвокультурного концепту. При цьому важливим є наступна теза: в структурі концепту неодмінно повинно відображатися вихідне сприйняття народом відповідного феномена, його осмислення на понятійному рівні, а також інші уявлення про нього, що виникають як результат безперервної взаємодії людини з навколишнім світом [4]. Ми вважаємо, що мотиваційні і понятійні ознаки є первинними або базовими, інші ознаки

є вторинними і можуть варіювати в своїй кількості і способах номінації.

Проведені дефініційний та концептуальний аналізи на матеріалі англійських тлумачних та етимологічних словників [5; 6] показали, що понятійними ознаками концепту **ALCHEMY** є *unscientific, search, transformation, eternal life, universal medicine, mysticism*. Мотиваційні ознаки концепту **ALCHEMY** визначаються етимологією англійської лексики *alchemy* та вербалізуються наступним чином: *occult, search, unscientific*. Понятійними ознаками концепту **MAGIC** є *power, supernatural, extraordinary, use of means, influencing or predicting events, hidden, controlling, spiritual, superhuman*. Мотиваційні ознаки концепту **MAGIC** визначаються етимологією англійської лексики *magic* та вербалізуються наступним чином: *to be able, have power*. **Понятійними та мотиваційними ознаками концепту **ASTROLOGY** є *foretelling, stars, influence*.**

На основі проведеного аналізу робимо висновок про те, що в структурі англійського гіперконцепту **OCCULTISM містяться такі сигніфікативні компоненти: (1) СУБ'ЄКТ (ФЕНОМЕН), (2) ВЛАСТИВІСТЬ СУБ'ЄКТА (ФЕНОМЕНА) – *power to influence, control*, (3) ОБ'ЄКТ – *people, events*, (4) АТРИБУТ – *spiritual, supernatural, hidden*.**

Перспективою цього дослідження є аналіз особливостей онтологічного та аксіологічного аспектів англійського окультистського дискурсу.

Література:

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
2. Evans V. A Glossary of Cognitive Linguistics. Edinburgh, 2007. 252 p.
3. Pizzuto E. Verbal and signed languages: comparing structures, constructs, and methodologies. Berlin : Mouton de Gruyter, 2007. 350 p.
4. Wilson D. Meaning and relevance. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 2012. 382 p.
5. Online etymological dictionary. URL: <https://www.etymonline.com> (дата звернення 10.07.2022)
6. The Merriam-Webster Unabridged. URL: <http://www.merriam-webster.com/dictionary> (дата звернення 10.07.2022)